

PRESVETO TROJSTVO

— *Najveća tajna, najbliža realnost*

Svetkovina Presvetog Trojstva divan je završetak svih liturgijskih razmišljanja o povijesti našega spasenja. Sve ono što smo slavili od Došašća do Duhova djelo je i objava Trojstva: Duh koji nam je dan omogućava da u vjeri spoznamo Isusa kao Gospodina, a u Isusu imamo pristup spoznaji i zajedništvu s Ocem. Čovjek je ušao u zajednicu s Bogom. Bog je pristupio k čovjeku. To su bile teme koje smo na poseban način razmišljali u uskršnim nedjeljama.

Uza sve to današnji čovjek, ako uopće vjeruje, pa i mnogi kršćani, imaju neku čudnu, mnogo puta nekršćansku ideju o Bogu. Zaustavljaju se na onom filozofskom pojmu Boga, zamišljajući ga kao onoga koji se negdje daleko zatvorio u svoje beskrajno blaženstvo. Bog je za njih redovito samo stvoritelj i sudac. Vjeruju da je ljude stvorio, ali da je indiferentan prema njihovoj sudbini, da ga ne zanima njihov život, jedino da je neumoljiv u izricanju konačnog suda. To je pogansko shvaćanje Boga, koje se nikako ne može složiti sa slikom Boga-Oca kojega nam je Krist objavio. Njemu je ljubav temeljna i bitna oznaka. On želi i briga se za spasenje ljudi. On je čovjeku milosrđe iskazao (Ulazna). Vodio je svoj narod, branio ga i štitio, a to nisu učinili bogovi poganskih naroda (1. čitanje).

Bog nije htio ostati skriveni Bog. On se objavio. Nama nikada ne bi bilo moguće spoznati nešto o njegovu unutarnjem i intimnom životu, da se on nije nadvio nad nas i digao veo tajne koja ga je skrivala. Slanjem svoga Sina, Bog je očitovao otajstvo svoga trinitarnog života (Zborna). Još uvijek to ostaje tajna, jer je nemoguće čovjeku u potpunosti shvatiti Boga. Ipak objava je veliki korak naprijed na putu spoznaje Boga, njegova života i njegova djelovanja. U tajni Presvetog Trojstva objavljeno nam je da Bog živi život koji je veoma blizak i sličan našem životu, obiteljski život, život u kojem daruje sve, život ljubavi, radost ljubavi i biti ljubljen.

Jedinorođeni Sin Božji, kojega je Otac poslao, objavljuje nam Oca: »Nisam došao vršiti volju svoju, nego volju onoga koji me poslao — Oca. (...) Riječ koju slušate nije moja, nego Oca koji me posla. (...) Kad molite, recite, Oče naš. (...) Filipe, tko vidi mene, vidi i Oca!« Dovoljno nam je prelistati Evanđelje da, preko lica i srca Sina, upoznamo lice i srce Boga-Oca.

Isus govori o »Tješitelju«, »Branitelju«, tj. o Duhu Svetom: »Kada dođe Duh Sveti koga će Otac poslati u moje Ime, poučit će vas u svemu i dozvati vam u pamet sve što vam ja rekoh« (...) »Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugog Branitelja, da bude s vama zauvijek...«

Mi smo pozvani da svijetu očitujemo tu poruku Božju, jer smo u osobnom odnosu s Trojedinim Bogom. Mi smo po Kristu u Duhu Svetom povezani s Ocem (2. čitanje). Duh Oca i Sina djeluje u nama jer smo sinovi Božji i subraća Kristova. To je otajstvo koje je bilo sakriveno u Starom zavjetu, a »sada se očitova u svetima njegovim« (Kol 1, 26).

Evandjelje, koje se danas čita kod sv. mise, ide za tim da svi upoznaju i postanu dionici te velike tajne i toga života. Uskrsli Spasitelj izričito naređuje svojim apostolima da svijet upozna Trojedinog Boga i da ljudi postanu dionici njegova života. Zato im zapovijeda da sve uče i krste u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Na taj način ljudi postaju dionici božanskoga života, ostvaruju u sebi posinstvo Božje, priznaju se sinovima Božjim i daju se voditi od Duha Božjega (2. čitanje). Jedini uvjet pod kojim će u sebi sačuvati taj život jest obdržavanje Kristovih zapovijedi, slično kao što je Mojsije tražio od Izraelaca da drže Gospodnje zapovijedi (1. čitanje).

Tako će Trojedini Bog: Otac koji nas je stvorio, Sin koji nas je otkupio i Duh Sveti koji nas je posvetio, biti s nama u sve dane, sve dok u njega ne uronemo u drugom životu.

TIJELOVO

— *Novi savez u krvi Kristovoj*

Na putovanju novoga Božjeg naroda prema obećanoj zemlji, Spasitelj Isus je kao nova mana, kruh života kojim se treba hraniti taj Božji narod. On nam u Euharistiji darova samoga sebe, da nam na životnom putovanju bude pratilac i okrepa. Zato onaj koji jede tijelo i pije krv Kristovu već u sebi ima život vječni, jer u njemu boravi Krist prema kojem putuje i jer već živi s Kristom koji će mu jednom postati sami život. Ipak liturgijska čitanja na današnjoj sv. misi ne ističu toliko te misli, koliko savez između Boga i ljudi koji je svečano potvrđen neizbrisivim pečatom Kristove krvi.

Zaista, pružajući Isus na Posljednoj večeri kalež svojim apostolima, govorio je: »Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge prolijeva« (Evandjelje). Pokušajmo shvatiti te Isusove riječi u svjetlu prvog i drugoga misnog čitanja. Moramo naime dobro razumjeti Stari savez da bi nam ovaj Novi — u Kristovoj krvi — bio jasan. To je od temeljnog značenja za naš kršćanski život.

Nakon što je Mojsije primio zakon na Sinaju, objavljuje narodu »riječi i naredbe Gospodnje«. Narod to sluša i prihvaća: »Sve riječi što ih Gospodin reče, vršit ćemo« (1. čitanje). Poslije toga Mojsije žrtvuje Bogu, te krvlju žrtvovanih životinja škropi narod. Tako je sklopljen savez između Boga i naroda: Narod se obvezuje vršiti naredbe Gospodnje, a Bog će biti uz svoj narod. Krv je bila veoma značajna i simbolično sredstvo. Ona je za Izraelce simbol života, sredstvo kojim se izmiruju, posvećuju i ujedinjuju s Gospodinom.

Pisac poslanice Hebrejima, iz koje je uzeto 2. čitanje, polazi od toga prvog saveza da bi istakao i uputio na jedan drugi savez, koji je mnogo temeljitiji i savršeniji. Savez koji nije samo jedna vrsta površnog i ritualnog čišćenja, nego duboki preobražaj, definitivno ujedinjenje s Gospodinom u zajednici ljubavi. To je odsada jedina žrtva koju je Krist prikazao i u kojoj je on ujedno i svećenik i žrtva. U svjetlu tog razmišljanja žrtva koju je prikazao Mojsije i savez koji je on sklopio u krvi životinja, bila je samo blijeda slika ove druge žrtve i drugog saveza, koji je sklopljen u krvi nevinog i neokaljanog Jaganjca Isusa Krista. Ovaj Novi savez je sklopljen ne samo jednom zauvijek nego i za sve ljude.

Izgovarajući Isus riječi: »Ovo je krv moja, krv Saveza...« On ima pred očima Stari savez i starozavjetne žrtve koje definitivno ukida, lišavajući ih djelotvorne moći koju su nekada imale.

U svjetlu tih misli, svetkovina Tijelova dobiva svoje pravo značenje. Ovim nas slavljem Crkva dovodi u središte naših odnosa s Bogom veličajući Krista koji je sve to zaslužio svojom žrtvom na križu i koju je ovjekovječio u Euharistijskoj žrtvi. Euharistijska žrtva je za nas ovdje na zemlji najveća stvarnost, Kristovo darivanje, znak i izvor svih drugih Božjih darova. Isus nas je svojom žrtvom pomirio s Ocem, komunicirao nam njegovu ljubav, postavio nas u zajedništvo s njim i s drugim ljudima. To su plodovi Novog saveza koji je ostvaren u Kristovoj krvi.

Sv. Misa je obnavljanje toga Saveza. U njoj najprije slušamo »Gospodnje riječi i naredbe«, onda se obvezujemo »da ćemo ih vršiti« i — na koncu — sve to potvrđujemo »u Kristovoj Krvi«. Tako shvaćena i proživljavana misna žrtva, ona nas čisti i ujedinjuje s Kristom i nebeskim Ocem. No, ona od nas traži i osobnu žrtvu. Današnje Evanđelje završava riječima: »Otpjevavši hvalospjeve iziđoše prema Maslinskoj gori.« Naše učestvovanje u Euharistijskoj žrtvi od nas traži da s hvalospjevima i mi pođemo prema »Maslinskoj gori« našega svagdašnjeg života.

DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Tko li je ovaj?* (Evanđelje)

Smirivanje oluje i vjetra na jezeru, o čemu govori današnje Evanđelje, bez sumnje je jedno od čudesa koje vidljivo pokazuje Isusovo mesijansko poslanje. Gospodin je svojim učenicima, koje je pripravljao da

nastave njegovo djelovanje, pokazao svoju moć nad zlim silama i prirodnim zakonima. Samo Bog ima vlast zapovijedati moru koje je, prema biblijskom shvaćanju, boravište zlih i ljudima škodljivih sila. Bog je lebdio nad vodama u početku stvaranja (Post 1, 2); on je gospodario vodama u vrijeme potopa (Post 8, 1) i zapovijedao vodama Crvenoga mora (Izl 15, 8; Ps 107, 23—30). Prema Danijelu (usp. 7, 2—7), zadnji okršaj između Boga i njegovih neprijatelja odigrat će se u dubinama mora.

Nakon napornog dana Gospodin se osjećao umornim. Otpustio je narod i želio je prijeći na drugu obalu jezera. U tome na prvi pogled ništa neobično. Ipak će to putovanje apostolima otvoriti oči vjere. Oni će tada po prvi put postaviti pitanje: »Tko li je ovaj?« Upravo na tom noćnom putovanju oni će u svojoj vjeri malo osobnije doživjeti Gospodina.

Jezero je bilo mirno, a Gospodin je spavao. Najednom nastaje velika oluja. Za apostole-ribare nevrijeme nije nešto neobično, ipak ih je ono ovaj put iznenadilo. Bili su nepripravni, a valovi tako veliki da je izgledalo da će se lađa prevrnuti. Život je bio u opasnost. Čudilo ih je da Isus mirno spava. Oni se bore sa smrću, a on kao da nije zainteresiran za njihovu sudbinu. Ipak u tom paničnom raspoloženju oni počinju vjerovati u Isusa videći u njemu svoj spas. Njihov zov: »Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?«, u isto je vrijeme i ukor Isusu i znak njihova pouzdanja u njega. Da se u njega nisu pouzdaivali, ne bi mu se ni obraćali.

Ipak njihov veliki strah pokazuje kako im je vjera bila malena, jer su Isusa poznavali samo »po tijelu« (2. čitanje). Istina, bili su zaneseni za njim, ali nisu znali da je on onaj kojemu se pokorava vjetar i more. Na Isusovu riječ: »Utihni! Umukni!«, vjetar presta, valovi se smiriše i nastaje velika tišina. Tako su apostoli mogli uvidjeti da je on onaj kojemu je sve podložno, da se na njemu ispunja ono što je Gospodin rekao Jobu: »Dotle ćeš, dalje ni koraka, tu nek se lomi ponos tvog valovlja« (1. čitanje).

Nakon toga Isus se obraća apostolima i kori ih: »Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?« (Evandjelje). Čemu strah od smrti kad se život nalazi u lađici, među njima, pa makar izgledalo da spava? Isus je svojom smrću pobijedio smrt. On »za sve umrije« (2. čitanje). Stoga vjera u Krista, pobjednika smrti, treba nadvladati strah od smrti. Apostoli nisu imali toliko vjere. Stoga su se bojali i stoga ih je Isus prikorio.

Zapovijedajući moru, Isus poučava apostole da je on Gospodar života i smrti, da imaju među sobom Gospodara prirode koji uzima na sebe njihovu sudbinu. Što su apostoli mogli u tom času već se u čudu pitati: »Tko li je ovaj, te mu se vjetar i more pokoravaju?« (Evandjelje).

Crkva je u slici uzburkanog mora, kojeg Krist umiruje, uvijek vidjela samu sebe. Ona plovi kroz povijest kao na uzburkanom moru, ali tvrdo vjeruje da je Gospodin s njom, pa makar nekada izgledalo da »spava«. Zbog te vjere u Kristovu prisutnost, ona ne strahuje za svoju sudbinu.

Svaki je Kristov sljedbenik u istoj situaciji. Stoga je i za svakoga od nas presudno da li je u lađici našega života Krist ili ne? Ako kroz život

plovimo zajedno s Kristom, ne trebamo se bojati za svoju konačnu sudbinu. Krist nam je zalog da ćemo sretno »prijeći preko«, na obalu sretne vječnosti.

TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Krist suosjeća s ljudima*

Čovjek je jako osjetljiv. To dolazi do izražaja na svim područjima njegova života i djelovanja, posebno kad nešto trpi. Tada je upućen na drugoga, jer je nedostatan samom sebi. Želi da mu se pomogne ili da ga se shvati, da netko nosi dio njegovih tegoba. Ako u tim časovima ne nađe razumijevanja, on gubi elan, snagu, jer mu se čini da živi među onima koji se ne osvrću na njega.

Spasitelj Isus je sve to dobro znao. Njegova božanska pedagogija tu nije zakazala. On je imao razumijevanja prema ljudima i riječ utjehe za svakoga. Ništa mu ljudsko nije bilo strano. Ta i došao je na svijet radi bolesnih, zapuštenih i siromašnih. Suosjećao je sa svima. Susreo se sa svim teškim i beznadnim situacijama ljudskog života, dapače i sam je iskusio ono najgore — gorčinu prezira i smrti. On je želio ljudima pokazati put u rješavanju njihovih problema. Istina, nije htio magičnim putem dignuti sve ono što ljude pritišće. Naprotiv, dao je primjer kako to snositi.

Bogoslužje današnje nedjelje iznosi nam pred oči ono što čovjeka najviše muči: patnja, bol, smrt. Smrt je kao simbol svih teških uvjeta ljudskog života, jer ljudski život je jedno progresivno putovanje prema tom terminu. No, ono nam također ističe da Bog nije stvorio čovjeka za smrt, nego »za neraspadljivost i učinio ga slikom svoje vlastite naravi« (1. čitanje).

Krist je radi nas postao siromašan, da bismo se mi obogatili njegovim siromaštvom (2. čitanje).

Evandjelje opisuje dva Kristova čuda: izlječenje bolesne žene i ponovno vraćanje u život Jairove kćeri. U oba slučaja Krist dariva život. Time on želi reći da hoće život ljudi, pa makar će i dalje ostati tjelesna smrt. S oba ova čuda Krist dokazuje ne samo da je on Gospodar života i smrti već pokazuje i na budući život kojeg je došao navijestiti i darovati ljudima.

Isus je zaista pobijedio smrt postavši, prema tajnovitom nacrtu svog nebeskog Oca, dionikom naše ljudske smrtnosti i umrijevši kao jedan od nas. Patnju je pak pobijedio ne time što ju je uništio, nego time što ju je osmislio. On je dao smisao našoj boli trpeći s nama. Mi ćemo vidjeti smisao naše boli jedino ako trpimo s njim.

Da bismo u potpunosti to postigli moramo imati živu vjeru koju on traži. Moramo umrijeti grijehu, starom čovjeku, tijelu i ovom svijetu (Rim 6, 6. 11; Kol 2, 20). Jair i bolesna žena imali su tu vjeru. Bili su

uvjereni, bez trunca sumnje, da Gospodin može dati život, da je on izvor čija se snaga razljeva na sve one koji mu se s pouzdanjem i vjerom približe. Jedino pod tim uvjetom obistinjuje se »darežljivost Gospodina našega Isusa Krista« (2. čitanje).

Kršćaninu bi, dakle, Krist trebao biti život, pa će mu i smrt biti bitak (Fil 1, 21), jer s njime svaki dan iz smrti prelazi u život (Iv 5, 24). U sebi nosi zalag vječnoga života, iako je podložan zakonu tjelesne smrti.

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Bog poštuje našu slobodu*

Krist je kroz svu povijest bio osporavana osoba. Uvijek je zbunjivao duhove, oduševljavao, ali i sablažnjavao. »Ovaj je, evo, postavljen na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu i za znak osporavan« (Lk 2, 34). Privlačio je k sebi, ali je svojim riječima i zahtjevima sablažnjavao i udaljivao od sebe (Iv 6, 34—66). I današnje Evandjelje nam to potvrđuje. Njegovi su se i divili i sablažnjavali.

Današnje kršćane pomalo zbunjuje što se Kristova stvar sporo i polaganog širi, što teško prodire i osvaja ljude. Nerijetko se čuje: kad bih ja stvarno vidio i doživio Krista, u njega bih i vjerovao! Na taj toliko puta ponovljeni prigovor današnje Evandjelje daje jasan i odlučan odgovor: »Nije prorok bez časti, doli u svom zavičaju i među rodbinom i u svom domu« (Mk 6, 4).

Nije dovoljno imati neku spoznaju o Isusu ili ga vidjeti da bismo u njega vjerovali. Time bismo ga sveli na nivo ostalih povijesnih osoba. Kršćanska vjera je više nego sigurnost u povijesnost Kristove osobe. Nazarećani su sve znali o Kristu pa im je ipak nedostajala vjera u njega. Za njih ništa nisu značile riječi: »Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla... Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima« (Lk 4, 18. 21). Oni su u njemu vidjeli samo Josipova sina. »Oni gledaju, a ipak ne vide, slušaju, a ipak ne razumiju« (Mk 4, 12).

Kršćanska vjera nije neko osjetno, empirijsko, a niti čisto razumsko uvjerenje. Ona nije ni ambijentalna baština, pravo po krvi kao što je to mogla biti pripadnost izabranom narodu. Vjera je u svojoj biti životna odluka, opredjeljenje za Krista u kojem se vidi smisao i cilj života te jedina mogućnost vječnog spasenja. Takva vjera osobni je Božji dar, ali i čovjekov slobodni izbor. Bog nudi, pruža, ali nikada ne prisiljava. On ne daje vjeru zbog znatiželjnosti. On već unaprijed traži otvoreno srce, pripravnost na vjeru. Nazarećani to nisu imali, stoga Krist »ne mogaše ondje učiniti nijedno čudo« (Mk 6, 5). Zapravo, nije htio da ih preko čudā »prisili« na vjerovanje. Premda je Krist činio čudesa, ipak nije prisiljavao da se u njega vjeruje. Znao je on da vjera koja se temelji na čudesima više podliježe iskušenjima, da ponovno zahtijeva čudesa i sve jače dokaze.

Čovjekova vjera, međutim, ne bi imala nikakve vrijednosti kad bi kapitulirala u nedostatku čuda. To Gospodin ne želi. Zato radije napušta svoj vlastiti grad i ostavlja one s kojima je odrastao.

On traži da ljudi imaju povjerenje u njega kao u onoga za kojega su sigurni da je ispravno svjedočanstvo njegove riječi i njegova života. On ne govori kao drugi učitelji, niti se ograničava da čita i tumači prema tradicionalnoj dijalektici. Njegov način govora je nešto sasvim novo. Sve stavlja u odnos sa sobom, predstavlja se kao poslanik, onaj kojeg očekuju vjekovi. Zahtijeva osobni kontakt s onima koji ga slušaju, i to upravo na temelju onoga što je pročitao. Zbog toga su Nazarećani onako i reagirali: »Tko je ovaj Isus? »Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin . . .? Nisu li mu braća i sestre ovdje među nama?« (Evandjelje).

Vjerovati u Boga i reći Bogu »da«, znači vjerovati u Isusa iz Nazareta i reći njemu »da«. On inaugurira i omogućava susret s Bogom. Ipak on s tim ne konkurira čovjeku, nego je garancija čovjeku (J. B. Metz).

Ono što je Krist doživio u Nazaretu, poruka je svima onima koji će propovijedati u njegovo ime: Što je prorok ili navjestitelj radosne vijesti bliže svojoj obitelji, rodbini, kraju, tim više skandalizira, umjesto da vodi prema Kraljevstvu. Razlog je očit: ljudima smetaju slabosti njegovih. No, apostol mora govoriti, pa i onda kad je siguran da neće biti slušan. »Poslušali oni ili ne poslušali — rod su odmetnički — neka znaju da je prorok među njima« (1. čitanje).

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Apostol je izabran i poslan*

Ljudi se nalaze u trajnoj opasnosti da pogriješe, da zastrane i sađu s ispravnog puta, zbog krhosti i ranjivosti svoje naravi. U toj opasnosti Stvoritelj dolazi čovjeku u susret na razne načine. Jedan takav pokušaj i Božji dar u Starom zavjetu jesu proroci koje je Bog slao da poučavaju i potiču ljude na ispravno življenje, dostojno svoga ljudskog poslanja. Nas je u Kristu Bog također izabrao još prije postanka svijeta i odredio za sebe, jer nas je vidio ujedinjene s Kristom, novom glavom čovječanstva (2. čitanje). Iz ljubavi nas je Bog izabrao da budemo njegova djeca zajedno s Kristom Gospodinom. Taj izljev Božje ljubavi konkretno se ostvaruje u povijesnom dolasku Kristovu. U njemu nas konačno oslobađa, oprašta grijeha i otkriva divni plan kojim želi da svi ljudi budu okupljeni oko njegova Jedinorođenog Sina, Isusa Krista.

Bog je poslao svoga Sina i dao mu nalog da izvrši njegovu volju, na što će se Gospodin kasnije trajno pozivati. Kristova je hrana vršiti volju Očevu. On nije došao sam, nego je poslan. Potrebno je to imati pred očima da se uvidi kako se prorokom i poslanikom ne postaje stručnim studijem, pripadnošću jednoj obitelji ili grupi, pa niti samom odlukom

vlastite volje, nego pozivom i poslanjem sa strane Božje. Čitavo današnje Bogoslužje je prožeto tom mišlju.

Krist, da dovrši i privede kraju svoje poslanje, izabrao je druge ljude, apostole. Njih je pozvao i poslao (Evandjelje). Možda nikada ne dajemo dovoljno važnosti ovoj činjenici: Apostole Krist poziva i šalje, daje im vlast da u njegovo ime propovijedaju i šire kraljevstvo Božje. Prorok Amos, u svom odgovoru Amasiji, naglašava da njegova proročka služba ne dolazi niti po baštini niti od odgoja, nego zbog toga jer ga je Gospodin »odabrao« i rekao mu: »Idi, prorokuj mojemu narodu Izraelu!« (1. čitanje).

Apostol je poslanik. Prvi i veliki apostol naše vjere jest Isus Krist. On je Poslanik u najvišem smislu te riječi. On je Poslanik Božji. Izvor svakog apostolata nalazi se u tom prvom slanju od strane Oca, u tom daru ljubavi: Sin je darovan nama, da bi preko nas — posredstvom Duha Svetoga — i dalje bio svjedok Božji, Spasitelj ljudi, onaj koji ujedinjuje raspršenu djecu Božju.

Poput Krista apostol mora ući u svijet siromašan, kako bi bio slobodniji za druge i više se pouzdavao u Onoga koji ga je poslao. Zbog toga Krist i šalje apostole u svijet zapovjedi im »da na put ne nose ništa« (Evandjelje). Time im je htio reći da se ne smiju pouzdavati u one vrednote koje svijet cijeni, nego samo u Onoga koji ih je poslao. Naložio im je da propovijedaju obraćenje, ali je znao da će slušatelji propovijed o obraćenju prihvatiti jedino od vjerodostojnog navjestitelja. Vjerodostojan navjestitelj je samo onaj koji je životno usvojio evanđeosku nauku. Životno prihvaćanje Kristova poziva pretpostavlja unutaraju slobodu. Te slobode pak nema bez siromaštva, jer se jedino po siromaštvu lišavamo brige za osobnu sigurnost, da bismo potpuno bili angažirani za stvar Kraljevstva Božjega.

Svatko je od nas izabran i poslan od Gospodina, jer svatko ima svoju životnu misiju koju treba izvršiti. Svi smo dužni odgovoriti tom pozivu u siromaštvu i savršenoj otvorenosti. Navjestitelj Božje riječi trebao bi poput sv. Pavla često govoriti: »Jao meni, ako ne budem propovijedao.«

O. Luka Livaja

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— U atmosferi Dobroga pastira

Svjedoci smo danas mnogostrukih kriza. Živimo ih u tjeskobi, rješavamo ih kroz muku i trpljenje, radujemo se kad ih nestane. Kriza je bilo uvijek u povijesti čovječanstva i Crkve. Vjerojatno su današnje specifične i drugačije. Posebno se jako osjeća kriza autoriteta. Čovjek se teško odlučuje na ponizno i povjerljivo prihvaćanje tuđeg autoriteta. Sve se stavlja u pitanje, nad svime se sumnja.

Kriza autoriteta vjerojatno je u nekoj mjeri i kriza nepovjerenja. U stvarnosti nepovjerenja misli se na obostrano: odnos viših i nižih, pretpostavljenih i podložnika, djece i roditelja, laika i hijerarhije itd... U

opisivanju uzroka pojedinih sukoba i nesuglasica, najčešće se govori o temeljnom nerazumijevanju, o nesposobnosti da netko uđe u moj svijet; da me nezainteresirano ljubi i želi dobro.

Istina je, svijet se vrlo brzo mijenja. Razlike u dobi, zvanju, narodnosti, rasi, pripadnosti različitim socijalnim formacijama, sve se to daleko dublje osjeća nego li prije.

Nismo li upravo zbog svih tih nepredviđenih napetosti današnjeg vremena mi kršćani pozvani da dadnemo neku zraku nove nade i svjetlosti u ljudskim odnosima? Nismo li mi u ime Evanđelja pozvani da širimo među sobom iskrene odnose povjerenja, ljubavi i istine? I to čak uz cijenu mogućnosti da povjerenje bude prevareno, ljubav pronevjerena!

Današnja nam čitanja predstavljaju Boga u svjetlu prispodobe, slike, koja je po sebi nekako strana današnjem čovjeku, ali vjerujem po svojoj poruci neobično aktualna. Bog nam se predstavlja kao dobri Pastir. Preskočimo sliku i ostanimo kod stvarnog sadržaja. Pastir, d o b r i, neobično je životna slika Isusovih suvremenika. Slika govori o brizi, zauzetosti, ljubavi Pastira prema njemu povjerena stada. Slika govori o stvarnosti u kojoj Pastir predstavlja osobu koja ljubi, osobu koja je spremna, ako ustreba, i život svoj položiti za svoje, i — u konačnici evanđeoske poruke — osobu koja je položila svoj život za svoje.

Krist shvaća svoj autoritet kao služenje, svoj položaj kao jedinstveni poziv na ljubav. On je prototip, model, uzor svakog autoriteta koji se povjerava ljudima ne da ispoljavaju svoje prohtjeve pune oholosti, nego da u poniznom služenju svoj položaj iskoriste na dobro povjerenih.

Svatko od nas, pa ma koji rang zauzima na ljestvici društva i Crkve, ima oko sebe ljude od kojih ovisi: bilo da su mu pretpostavljeni, bilo da ga trebaju. I u jednom i u drugom slučaju Krist bi htio da među nama zavladaju kreposti koje se zrcale na idiličnoj slici Krista dobrog Pastira i stada mu povjerena koje sluša njegov glas. Jedino u atmosferi služenja, u iskrenosti i ljubavi moguće je današnjem svijetu stvarno pomoći da današnja kriza autoriteta, a po tome i kriza ljudskih odnosa uopće, preraste u harmonični suživot u ljubavi.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Euharistija pretpostavlja djelotvornu ljubav*

Euharistija je sakrament Tijela i Krvi Kristove pod prilikama kruha i vina.

U današnjim čitanjima taj je sakrament naglašen posebno u svom prvom znaku, znaku kruha, te će se i naše liturgijsko razmišljanje na tom znaku zaustaviti.

Prvo čitanje iz Staroga zavjeta jednako kao i evanđeoski odlomak iznose izvještaj o čudesnom umnoženju kruha. U prvom izvještaju vidimo

proroka Elizeja koji izgladnjelima daje jesti, a u Evandjelju Isus pun samilosti i ljubavi pruža ljudima okrepu za život.

Postupak je kod toga neobično sličan onome što je Isus učinio na Posljednjoj večeri. Isus predaje tamo svojim apostolima dar svoga života u znaku kruha i vina. Sličnost s današnjim izvještajima neobično je velika. Iz razmatranja tih sličnosti nužno nam se u svijesti nameću pitanja naše euharistijske odgovornosti. Situacija naime u sredinama u kojima se mi krećemo vrlo je često slična onoj u kojoj su se nalazili prorok Elizej ili sam Isus. Oni su se pred bijedom i glađu na koju su naišli osjetili ponukani da nešto učine. Nisu mogli ostati skrštenih ruku pred ljudima koji su ogladnjeli i potrebni korice kruha. Puni samilosti i ljubavi posizu za sredstvom kojim utažuju glad tog mnoštva. Pružaju im k r u h a.

Ova sličnost Kristove Posljednje večere, tj. kršćanske Euharistije, i opisanih događaja otkrivaju nam neke elemente koje ne bismo smjeli zanemariti u našem euharistijskom kršćanstvu. Poruka danas mogla bi glasiti: Euharistija se ne može blagovati mirne savjesti, ako se iz svakidašnjeg života kršćana isključi širokogrudnost biti spreman dijeliti kruh s potrebnima. Euharistija je plod proživljene kršćanske ljubavi u svakodnevnim susretima. Euharistija se ne može do u potpunosti razviti, ako se smisao za »caritas«, djelotvornu ljubav prema siromašnima, gladnima i potrebnima u potpunosti isključi. Euharistija je sakrament u kojem se krije poziv na sve dimenzije ljubavi, posebno djelotvorne ljubavi koja može utješiti žalosne, nahraniti gladne, napojiti žedne.

Znak Kristove nazočnosti u Euharistiji želi se predstaviti u svoj širini svoga sadržaja. Krist želi u tom znaku utažiti našu glad. Istim je osjećajima protkan i ponukan. No, jednako tako očekuje da jeka pričesti u našem biću bude snažna: osjetljiva pažnja na siromašne i potrebne i stalna spremnost da dijelimo što imamo.

OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Krist nam je potreban kao i kruh svagdanji*

Koliko puta čujemo u našim svagdanjim razgovorima tužno i nostalgичno sjećanje na ono što je nekad bilo, kako je to bilo prije. Za one koji tako govore sjećanje predstavlja neku nestvarnu utjehu, koja ne može biti sjeme nove nade, a za one koji danas drugačije rade takvo reagiranje znade često predstavljati kamen smutnje, polazište za nerazumijevanja i razmimoilaženja.

Prvo čitanje današnje nedjelje nam poručuje da ne gledamo tako beznadno unatrag; da ne žalimo za nestalom prošlošću koja nam se čini divnom kad je prisutna samo u spomenu, ili kad ju iz neke duhovne tromosti (ili lijenosti) želimo produžiti u sadašnjost.

Židovi su se pitali u pustinji: gdje nam je meso iz Egipta? Ne bi bilo bolje da smo ondje poumirali, a ne da ovdje skapavamo od gladi...

Nisu shvatili osnovnu stvarnost Boga: naš Bog je Bog prisutni, Bog koji je s onima koji žele izgraditi budućnost i koji vežu svoje pouzdanje uz sutrašnjicu.

Iskustvo Židova u pustinji govori nam lekciju o prihvaćanju ljudskih situacija pred koje se čovjek mora postaviti otvorena duha s puno nade. Treba misliti obnovljenim duhom, otrgnuti se od čiste pojavnosti, ne tražiti samo ovu hranu trena koja prolazi, nego onu uvijek svježju, uvijek nepokvarljivu, koja ostaje za život vječni

Prema Isusovoj riječi u današnjem Evandjelju to znači:

— treba znati čitati znakove: mana u pustinji bijaše i nešto više od same hrane, ona je bila svagdanja prisutnost, dokaz da Bog ne ostavlja svoj narod;

— ne smijemo dopustiti da nas privremena poželjenja, sebična htijenja, varljive požude povedu k ništavilu. Takva je beznadna situacija bila izražena u želji Izraelaca da u pustinji umru bez nade. Zaustavljanje na materijalnoj hrani očito je osiromašenje dara prisutnosti. Takvu su hranu »jeli vaši očevi i pomrli su!«

— prihvatiti stvarnost vjere, povjerenja. Židovi u Kafarnaumu traže dokaze, žele se osigurati. Krist se divi mogućnosti da čovjek u iskrenom povjerenju ostvari susret u kojem riskira nešto od materijalne sigurnosti, ali otkriva bogatstva koja jedino mogu u potpunosti nasititi;

— prihvatiti dublje značenje znaka: »Ja sam kruh koji je sišao s neba«! Duboka riječ povjerenja, ponude. Prihvatiti ju u oportunističkom egoizmu, znači zahtijevati automatski i dokaze tim Isusovim riječima. Prihvatiti s vjerom znači uputiti se prema uskrsnuću, prema životu u susretu koji razveseljuje.

Doslovnost shvaćanja Isusovih riječi nuka nas na kratki zaključak: Isus je potreban nama u svagdanjem životu isto koliko i kruh naš svagdanji!

DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Euharistija: hrana za život vječni*

Život nam ovisi o hrani. Svakodnevno primamo hranu, kao što neprestano udišemo zrak, kao što smo potrebni sna i odmora. Hrana spada na temeljne životne potrebe. Redovito ne ostajemo ni jednog dana bez hrane kojom podržavamo svoj život, dajemo mu mogućnost razvoja, napretka. Hranom želimo u stvari nekako označiti iskonsku želju svakog živog bića: osigurati si život što je moguće dulje, čak u okviru svijesti razumskih bića značilo bi to u neku ruku težiti prema vječnosti.

Naš je život stvarni put prema trajnosti, zdravlju, neugroženosti sigurnosti. Očito je da su dani našeg života i previše burni, a da bismo

bili mirni u toj našoj težnji. Tjeskobe i brige upravo nas bacaju u naručje Onoga od kojeg očekujemo utaženje našeg životnog nagona.

Ilija prorok u životnoj ugroženosti biva nagrađen za svoje povjerenje (makar donekle okrnjeno) i hranjen na putu prema svetom brdu. Bog mu je dao hranu na putu, ili bolje rečeno Bog sam bio mu je životna snaga u trenutku iznemoglosti. I on je mogao produžiti svoj put. Nije stao na pola puta, jer ga je Bog nahranio.

Divna je to slika onoga što kršćani vjeruju u Euharistiji. Oduvijek je Euharistija u svojoj sličnosti s tjelesnom hranom smatrana kao hrana na putu, *p o p u t b i n a*, hrana kojom osiguravamo svoj život, svoj pravi život i dajemo mu tom hranom biljeg vječnosti. Euharistija se zato vjernički davala onima koji su bili na pragu smrti i vječnosti, da si njome osiguraju život za svu vječnost, da ne sustanu na putu, a prva kršćanska stoljeća nazivaju Euharistiju imenom: *l i j e k b e s m r t n o s t i*.

Upravo nam se u tom svjetlu nudi u današnjim čitanjima Euharistijski dar. Ona je pružena Iliji u slici, Židovima u stvarnosti Kristova dara. Ona je pružena i nama u istinitosti sakramenta kako nam ga je Krist ostavio: pružen kruh kao hrana za život vječni. Tko jede od ovoga kruha živjet će uvijek. Krist svoje obećanje drži, garantira.

Istinitost znaka kruha u Euharistiji pokazuje nam iskonsku vezu između našeg nagona za životom i čežnje kršćanskog srca za pravim životom, za životom uvijek. Euharistija na nedjeljnim sastancima kršćanske zajednice ima uvijek prizvuk očekivanja Drugog dolaska Kristova, utažuje glad za nedohvatnim, hrani na putu briga i tjeskoba. Teško je bez te hrane živjeti i ustrajati. Pretvoriti tu hranu u minimalnu dozu godišnje uskrsne pričesti znači lišiti vjernički život jedinog izvora života i hrabrosti. Zato je poruka današnje nedjelje iskreni poziv svim vjernicima na otvaranje pred pričešću. Pričest je redovita a ne izvanredna hrana na putu života. Pričest nam se nuđa u jednostavnom i bliskom znaku kruha, jer želi biti hrana svih dana našega života, a ne samo terapijski dozvoljena doza u izuzetnim momentima života. Tko jede od ovoga kruha — vječno će živjeti, hrani život svoj za vječnost.

BLAGDAN VELIKE GOSPE (15. kolovoza)

— *Marijino proslavljenje — naša nada*

Posljednji izrazi našeg vjerovanja tiču se uskrsnuća tijela i života vječnoga: Vjerujemo u uskrsnuće tijela i u život vječni! Ta nam je vjera bliska s obzirom na naše naravno nastojanje produžiti si život, osigurati si zdravlje, učiniti ovaj život ljepšim, smislenijim. Svatko nastoji oko dobra u vlastitom životu.

Upravo smo najčešće zato u tom nagonskom nastojanju razočarani: pritisnuti smo nevoljama, muče nas bolesti, iskustveno proživljavamo

krivnju i grijeh, prijeti nam smrt. Te stvarnosti oblikuju naš životni nagon u krik prema Bogu: da nam dadne znak, garanciju, iskru svjetla u našoj nadi. Da li je čistoća srca, sreća života, vječnost, samo nedokučiva i možda nestvarna perspektiva, koja je tako daleko, predaleko od nas. Možda ona i postoji za neke, možda je ona i stvarna u osobi Isusa Krista, ali možemo li mi, smijemo li mi vjernici, obični smrtnici svoju nadu preglasno ispovijedati, a da ne ispadnemo nestvarni.

Blagdan Velike Gospe, blagdan Uznesenja Marijina želi nam u tome ponuditi odgovor. I to je odgovor vjere, ali utemeljen na snazi povijesti, tradicije, života stoljeća. Vjekovima su kršćani u Bogorodici gledali kao u jedinstveno ostvarenje svega onoga što Crkva ispovijeda. U jednom, barem u jednom članu Crkve ta ista Crkva ostvarila je savršenstvo bez nabora i mrlja, čistoću bez truna trulosti i raspadanja, dobrotu bez nagriženosti vremena. U Mariji ispovijeda Crkva svoje ostvarenje, svoju nadu. Ono što nam izgleda tako daleko vjerujemo da se ostvarilo u Mariji, koja je prema definicijama Drugog vatikanskog sabora vjernica poput nas, hodočasnica i boriteljica na putu prema Kraljevstvu Božjem. Ona je izborila ustrajnošću i predanjem krunu vjere, zajedništvo sa svojim proslavljenim Sinom. Taj cilj postavljen je i pred nas. On nije nedohvatljiv, on je realan, on je već dostignut u jednom članu Crkve, on nam se u Mariji čini neobično bliskim.

Tako shvaćen blagdan Velike Gospe želi u isto vrijeme osmisliti i našu budućnost i našu sadašnjost. Zbog ljepote cilja, zbog nade koja ne vara valja poraditi na ostvarenju Evandjelja, na izvršenju zapovijedi ljubavi. Kroz patnju i križ, muku i smrt Krist je ušao u svoju slavu. Jednak je put prošla i Marija. Proslava njezina zapravo je nastavak života koji je okružen smislom u nesebičnom darivanju, u žrtvi i ljubavi.

Blagdan nas Velike Gospe poziva na takvo osmišljavanje svakidašnjice. Svakim danom, kad god pobijedimo u sebi zlo i grijeh, mi surađujemo na ostvarenju Kraljevstva Kristova. Marija je savršeno sudjelovala i zato je blagdan njezina Uznesenja zapravo velik znak na nebu o ispravnosti takve borbe i takve vjere.

Marija i nas poziva na život po vjeri. Ta vjera mora u nama otvoriti sposobnosti zalaganja za dobro do te mjere, da kroz tu perspektivu praraste u nama ta ista vjera u nadu vječnoga smisla, vječne radosti s Kristom.

Zvezdan Linić

DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Blaženstvo u Bogu*

Što donosi čovjeku radost, zadovoljstvo, sreću? To je prije svega ono što je potrebno za vegetativni napredak i održavanje čovjekovog života: čisti zrak, svježja voda, dobra hrana, pogodna temperatura, dovoljan odmor i spavanje... Zatim ono što zadovoljava osjetila: sklad boja i oblika, zvu-

kovi pjesme, miris cvijeća... Čovjekov duh posebno usrećuje istina i ljubav, radost obiteljskog života, dobri društveni odnosi... Međutim, sve je to samo *djelomična sreća*, organičena prostorom i vremenom.

Nama je kršćanima obećana u budućnosti, a u biti dana već na ovom svijetu, beskrajna *potpuna sreća*: doživljavanje života u kontaktu s izvorom života, sudjelovanje u božanskom životu punom spoznajom; cijelom voljom, nepridržanim predanjem, živom vjerom, vatrenom ljubavlju. Tekstovi današnjeg misnog bogoslužja rasvjetljaju tu sreću i potiču nas da je zahvatimo.

»Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!« (Pripjevni psalam). To je poziv koji nam danas upravlja Crkva. Na razne načine poziva nas svaki dan, poziva nas u svakom bogoslužju. Zvona zvone da nas opomenu, pjesme se pjevaju da nas oduševе, tamjan se pali da nas raspoloži, sve što god svećenik govori na to se svodi.

Jozua je stavio Izraelcima pitanje, da li će tražiti sreću u Bogu ili gdje drugo. I svi su se složili da će tražiti Boga (1. čitanje).

Sreća zajedničkog života muža i žene za svetog je Pavla slika naše sreće u povezanosti s Bogom po Kristu (2. čitanje). Krist je jedini posrednik između Boga i ljudi. Jedino po njemu, koji je Bog i čovjek, možemo mi ljudi doći do sudjelovanja u božanskom životu. Sveti Petar mu je u ime dvanaestorice apostola rekao: »Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!« (Evandjelje).

Sve pojedine biljke, sve pojedine životinje, svi pojedini ljudi povezani su među sobom time što život svih ovisi o suncu. Blaženi božanski život kršćana ovisi o Suncu — Kristu. Svi su kršćani međusobno povezani time što pripadaju Crkvi kojoj je Krist Glava. Kao što o djelovanju sunca ovisi život svih živih bića, tako o Kristovom djelovanju ovisi život svih kršćana u zajednici Crkve: »Krist je ljubio Crkvu te sebe predao za nju da je posveti... da bude sveta i besprijeborna« (2. čitanje).

Često se postavlja pitanje sklada i jedinstva u obitelji, u Crkvi, među kršćanima, u društvu uopće. Bez sumnje nema za to efikasnijeg sredstva nego što je traženje iste sreće: blaženstva u Bogu. Teško se može u cjelokupnoj kršćanskoj literaturi naći tako skladna stilizacija o problemu jedinstva među kršćanima koje se rješava traženjem istog blaženstva kao što je to slučaj u današnjoj glavnoj molitvi: »Bože, koji činiš da duše tvojih vjernika budu jedne volje, daj slugama svojim da ljube ono što ti zapovijedaš i da čeznu za onim što ti obećavaš, pa da u promjenama ovoga svijeta srca naša budu usidrena ondje gdje su prave radosti.«

DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

— Djela

Srž je kršćanskog života naše sudjelovanje u božanskom životu po milosti. Bog nam je neshvatljivo blizu (1. čitanje). Božji smo ukućani.

članovi njegove obitelji. Boga zovemo Ocem. To je najviše što imamo, to je zapravo jedina vrijednost koju posjedujemo. To je beskrajni dar »što silazi od Oca svjetlosti . . . po svojoj odluci on nas porodi riječju istine da budemo prvina njegovih stvorova« (2. čitanje).

Sadržaj religije je unutarnje doživljavanje sudjelovanja u božanskom životu i izražaj tog doživljavanja na vidljiv način. U srcu pobuđujemo i gojimo vjeru. Uzdamo se da ćemo od Boga primiti konačni dar: usavršenje onoga što nam je već dao. Srce religije je ljubav koja nas povezuje s Bogom, s Božjom djecom, sa svim Božjim stvorenjima.

Bog nam govori i mi slušamo i prihvaćamo Božju riječ. Roditelji su prvi vjesnici Božje objave. Vjeroučitelji nastavljaju ono što su roditelji započeli. U svakom nam se bogoslužju naviješta Božja riječ. Bog nam govori bez prestanka na bezbroj načina. Nama, kojima je upravljena Božja riječ, upravljena je i opomena: »Sa svom krotkošću primite upućenu vam riječ koja može spasiti duše vaše« (2. čitanje).

Osnovna pouka današnjeg misnog bogoslužja jest: *religiju naše duše moramo potvrditi djelima*. Naš život pokazuje kakva nam je vjera. Koliko računamo na drugi svijet vidi se po tome kako se odnosimo prema ovome svijetu. Koliko ljubimo Boga mjeri se po tome kako vršimo njegove zapovijedi. Djela pokazuju da li je cjelokupna naša religioznost stvarna ili umišljena. Sveti je Jakov o tome pisao: »Ne zavaravajte sami sebe: budite izvršitelji riječi a ne samo slušatelji« (2. čitanje). Nakon što je Mojsije pozvao Izraelce da čuju i upamte Božje zapovijedi, potaknuo ih je da djelima ostvare ono što Bog naređuje: »Vršite zapovijedi Gospodina Boga svojega što vam ih dajem. Držite ih i vršite« (1. čitanje). Između velikog broja kreposnih djela Pripjevni ih psalam nabraja nekoliko koja su kao uvjet da možemo dostojno sudjelovati u bogoslužju: »Gospodine, tko smije prebivati u šatoru tvome? Onaj koji živi čestito, koji čini pravicu, koji istinu iz srca govori, koji ne kleveće jezikom, koji bližnjemu zla ne nanosi i ne sramoti svoga susjeda.« Može se dogoditi da nismo u stanju ostvariti ono što želimo. Zapravo, tek mali dio svojih nakana možemo provesti u djelo. Doista mnoga dobra djela mogu izostati i stvarno izostaju, ali *volja za dobro* ne smije nikada uzmanjkati. Bog prije svega gleda srce i najviše se tuži na ljude koji nemaju prave volje za dobro i srcem ne prijanjaju uz njegove zapovijedi: »Ovaj me narod ustima časti, a srce mu je daleko od mene« (Evandjelje).

S pravom se katkada prigovara crkvenim ljudima, i svećenicima i vjernicima, da im se djela ne slažu s riječima. Ozbiljno nas mora zamisliti Kristova prispodoba o milosrdnom Samaritanu. Prema toj prispodobi izranjenom čovjeku nije pomogao ni svećenik ni levit, nego samo stranac — Samaritanac, čovjek koji uopće nije pripadao religioznoj zajednici odabranog Božjeg naroda.

Uvijek iznova moramo učiti kako ćemo Boga srcem štovati i kako ćemo mu djelom »u braći služiti« (Popričesna).

DVADESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Sa svih pet osjetila*

U okviru vjeronaučne obuke nekoć se više nego danas skretala pažnja na »pet osjetila tijela našega« (pet čućenja puti naše). Na prvi mah izgleda da to nema baš velike veze s religioznim životom. Međutim, doista ima! Danas u misnom bogoslužju molimo da nam Bog dade da se »sudjelujući u svetom otajstvu osjetilima s njime vjerno združimo« (Darovna). Čovjek je jedinstvena osoba s mnogo različitih sposobnosti.

Kako li je raznolika ljudska aktivnost i kako ljudi u različite djelatnosti ulažu svoju energiju! Ljudi koji računaju na drugi svijet redovito nisu niti izdaleka tako aktivni u osobnom doživljavanju toga svijeta koliko je većina ljudi aktivna u doživljavanju ovoga svijeta. Pače ni oni koji se računaju da su revni kršćani redovito nisu toliko revni koliko su npr. trgovci za svoju trgovinu ili učenjaci za svoja istraživanja. Međutim, Krist, koji je rekao da nitko tko stavi svoju ruku na plug pa se obazire natrag nije sposoban za Božje kraljevstvo, zahtijeva usmjerenost svih naših osjetila i angažiranost svih sposobnosti naše duše i tijela.

Sveto pismo se služi slikama da nam stavi na razmatranje ono što te slike označuju. I Crkva nas u bogoslužju često opominje da ono što na vidljiv način činimo tijelom na nevidljiv način doživimo u duhu.

Kako mnogo za doživljavanje naše religije govore tekstovi današnjeg bogoslužja: »Oči slijepaca će progledati, uši će se gluhih otvoriti, hromi će skakati kao jelen, jezik nijema čovjeka će radosno klicati« (1. čitanje). »On gladnima daje kruha, slijepima oči otvara, uspravlja prignute« (Prijevni psalam). Sveti Jakov kori one koji promatraju i cijene samo zemaljske vrednote: »Dođe li u vaš zbor čovjek sa zlatnim prstenjem, u sjajnoj odjeći, a dođe i siromah u bijednoj odjeći, pa se zagledate u onog što nosi sjajnu odjeću...« (2. čitanje). Krist je izliječio gluhonijemog čovjeka. Način kako je to on učinio, kao i riječ koju je tada rekao, Crkva je prihvatila, uvela u obrede krštenja (zadržala i u reformiranoj liturgiji) primjenjujući govor o tjelesnim osjetilima na cjelokupnu čovjekovu aktivnost. Kroz duga stoljeća crkvene povijesti svećenik je govorio pojedinim katekumenima: »Znamenujem ti čelo da primiš križ Gospodnji. Znamenujem ti uši da čuješ božanske zapovijedi. Znamenujem ti oči da vidiš sjaj Božji. Znamenujem ti nosnice da osjetiš slatki miris Kristov. Znamenujem ti usta da govoriš riječi života...«

Liturgijske boje i svjetlo svijeća za naše oči (1. pričesna), zvuk pjesme i govor riječi za naše uši, miris cvijeća i tamjana za naše nosnice, polaganje svećenikove ruke i škropljenje vodom za naš opip, a nadalje prilike kruha i vina za naš okus (2. pričesna), sve je to živ poticaj da se potpuno tijelom i dušom predamo na službu Božjeg kraljevstva.

Kod našeg krštenja, kod bogoslužja današnje nedjelje, a također i svakog dana upravljena nam je riječ: »Effata! Otvori se!«

DVADESET I ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Mi propovijedamo Krista propetoga*

Spasenje ljudskog roda bitno je povezano s Kristovom žrtvom na križu kao što je rijeka povezana s izvorom. Upravo stoga se križ — znak Kristove žrtve — nalazi u srcu i na čelu Kristove Crkve. Križ se nalazi na najistaknutijem mjestu u svakoj crkvenoj zgradi, u svakoj kršćanskoj ustanovi, u svakoj kršćanskoj kući. Znakom križa dijele se svi sakramenti i sakramentali, započinje svako bogoslužje.

Sveti Petar je rekao Isusu ono što bi rekao svaki čovjek koji misli samo ljudski i zemaljski. Odvrćao ga je da ne ide u smrt na križu. Isus je u odgovoru upotrebio najtežu riječ nazvavši Petra da je sotona: »Odlazi od mene, sotonu, jer ti nije na pameti ono što je Božje, nego što je ljudsko!« (Evandjelje). Put križa je ne samo Kristov put nego i svih njegovih sljedbenika. On je pozvao svoje učenike i sav narod: »Hoće li tko za mnom, neka se odreće samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi« (Evandjelje). Riječi proroka Izaije istinito stoje u ustima Kristovim, ali moraju također istinito stati i u ustima Kristovih učenika: »Leđa svoja podmetnuh onima što me udarahu, lica svoga ne zaklonih od pogrda i od pljuvanja« (1. čitanje).

Radi ovakva središnjeg značenja Kristove žrtve i križa kao znaka te žrtve, te našeg sudjelovanja u toj žrtvi kao nužnog preduvjeta da postignemo spasenje, sveukupno nastojanje Crkve i svih kršćana mora biti usredotočeno prema tome: Sveti Pavao je isticao da je u tome sva naša mudrost koju moramo suprotstaviti mudrosti ovoga svijeta: »Krist me nije poslao krštavati nego propovijedati evandjelje, i to ne govorničkim nadmetanjem u riječi, da ne izgubi značenje križ Kristov. Propovijed o križu je ludost za one koji propadaju, a za one koji se spasavaju, to jest za nas, Božja moć . . . Dok Židovi zahtijevaju čudesa, a Grci traže mudrost, mi propovijedamo Krista propetoga, što je za Židove sablazan a za nevjernike ludost, dok je za pozvane, bili oni Židovi ili Grci, Krist Božja moć i Božja mudrost« (1 Kor 1, 27 i sl.).

U mukama i nezgodama zemaljskog života koje nas snalaze ili ih sami izabiremo radi Božjeg kraljevstva potrebno nam je promatrati kako je Krist dragovoljno prihvatio muku, križ i smrt. On je uzor koji imamo nasljedovati, on je pomoćnik od koga nam snaga dolazi. U euharistijskom otajstvu obnavlja se njegova žrtva, a po našem sudjelovanju dolazimo u dodir s tom žrtvom i iz nje crpimo pomoć da se svakodnevnim životom

možemo prikladno pridružiti Kristovoj žrtvi: »Čaša blagoslova što je blagosivamo zajedništvo je u krvi Kristovoj, a kruh koji lomimo sudjelovanje je u tijelu Gospodnjem« (Pričesna).

DVADESET I PETA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Tko je najveći?* (Evandjelje)

Različite vrijednosti u prirodi ljudi mjere različitim mjerama.

Ljudski život, osim trajanja u godinama, visine u metrima, težine u kilogramima, mjeri se posebnim mjerilima kojima se ne mjeri mrtva priroda i nerazumna živa bića.

Vjernici, u čijim očima više vrijedi drugi život nego ovaj zemaljski, procjenjuju vrijednost života mjerilima Božje objave. U vrijeme proroka Danijela tajanstvena je ruka napisala za kralja Baltazara: »Stavljen si na vagu i ustanovilo se da si laganiji nego što bi trebao biti!«

Na žalost, vrlo je česta i svakodnevna pojava da i kršćani mjere vrijednost života samo zemaljskim mjerilima. I apostoli su bili takvi prije nego što ih je Duh Sveti utvrdio u milosti. Jedan takav istup donosi i tekst evandjelja što se danas čita: »Putem među sobom raspravljahu o tome tko je najveći.« To je bez sumnje bila rasprava koja se temeljila samo na zemaljskim mjerilima. Zato ih je Spasitelj ukorio i postavio do tada nepoznato mjerilo: »Ako tko želi biti prvi, neka bude od svih posljednji i svima poslužitelj« (Evandjelje).

Kao uzor i mjerilo veličine Spasitelj je postavio *dijete*. U usporedbi s Božjim darom života sve što čovjek može napraviti u svome usavršavanju beskrajno je malo. U usporedbi s nadnaravnim darom milosti po kojoj smo dionici božanskog života sve što kršćanin može napraviti u svome posvećenju beskrajno je malo. Veliko je i vrijedno ono što smo od Boga primili, a našim djelovanjem često griješimo škodeći i tijelu i duši. Posljedice nekih grijeha navodi sveti Jakov: »Gdje je ljubomora i svadljivost, ondje je i nered i svako zlo djelo... Odakle ratovi i borbe među vama? Zar ne od požuda što vojuju u vašim udovima? Žudite a nemate, ubijate i hlepitate a ne možete postići. Borite se i ratujete. Tražite a ne dobivate jer loše tražite, da to u požudama svojim utrošite« (2. čitanje).

Da pokaže uzor veličine, koja je u poniznom i strpljivom vršenju Božje volje, Krist se je predao na smrt (1. čitanje i prvi dio evandjelja). Promatranje Kristova primjera uzdiglo je u svetosti Božje odabranike kroz cijelu povijest kršćanstva. I nas će uzvisiti jedino nasljedovanje Kristove poniznosti.

»O Glavo izbodena bodljikâ oštricom,
Ranjena, nagrđena sramotnom pljuvačkom!
Daj mene vijenac gusti nek trnjem izrani,
Poniznost neka pusti korjenje u meni!«

DVADESET I ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

— *O kad bi sav narod prorokovao!* (1. čitanje)

Svi su ljudi što se tiče duše i tijela u biti jednaki, ali svi imaju različite osobine, različite sposobnosti, posebne Božje darove (karizme) i posebne službe u društvu i u Crkvi. O iskorištavanju Božjih darova i dostojnom vršenju vlastite službe pisao je sveti Pavao: »Prema danoj nam milosti imamo različite darove. Tko ima dar proroštva, neka prorije u skladu s vjerovanjem; tko dar službe, neka služi; tko dar pouke, neka poučava; tko dar utjehe, neka tješi; tko dijeli, neka dijeli iskreno; tko upravlja, neka upravlja brižno; tko iskazuje milosrđe, neka to čini rado-sno« (Rim 12, 6—8). »Svakome je od nas dana milost po mjeri Kristova dara . . . On postavi jedne da budu apostoli, drugi proroci, jedni evanđelisti, drugi pastiri i učitelji« (Ef 4, 7—11).

Tekstovi što se čitaju u današnjem bogoslužju skreću našu pažnju na osobite Božje darove. U evanđelju je govor o daru čudesa, daru izgonjenja zloduha, daru surađivanja s apostolima, Kristovim poslanicima. Prvo čitanje govori o daru proroštva gdje se navodi Mojsijev usklik: »O kad bi sav narod Gospodnji prorokovao!« Tu Mojsijevu želju izrazio je sveti Pavao nekoliko puta na razne načine u prvoj poslanici Korinćanima: »Nastojte postignuti više darove, a osobito da prorokujete!« (14. poglavlje).

Kršćani, pa i oni koji računaju da su prosvijetljeni više nego drugi, premalo računaju na svoje sudjelovanje u Kristovoj proročkoj službi. Prorokovanje nije samo predskazivanje budućih događaja, nego prije svega shvaćanje i izražavanje veličine Božje, veličine njegovih djela, veličine našeg uzdignuća u zajednicu njegova života. Prorokovanje je govor Bogu u psalmima, himnima, usklikima radosti i oduševljenja. Prorokovanje je govor ljudima da ih se upozori na Božju blizinu i Božje djelovanje koje sami ne zapažaju ili ne shvaćaju. Premalo je promatranja Božjih djela, premalo je oduševljenja za Božju blizinu, pa je stoga premalo i prorokovanja! Zanimljivije su, na žalost, efemerne novosti i senzacionalne vijesti. Stoga ne samo da sav narod ne prorokuje, nego je vrlo malo onih koji prorokuju.

Čini se da članovi nekih drugih kršćanskih zajednica izvan katoličke Crkve češće imaju dar proroštva. Bog ima svojih svjedoka u svakom narodu, u svakoj društvenoj organizaciji, u svakoj religioznoj zajednici (usp. konstit. »Svjetlo naroda«). Ne smijemo stoga biti zavidni. Primjeri iz današnjih čitanja: Dvojica ostadoše u taboru te počеше prorokovati. Neki mladić otrča i javi Mojsiju, a Jozua reče da ih ušutka. No Mojsije ga ukori radi zavisti (1. čitanje). I apostoli su došli tužiti Isusu nekoga koji je u njegovo ime izgonio zloduhe, a on im je odgovorio: »Ne branite mu. Tko nije protiv nas, za nas je« (Evanđelje).

Ne samo na duhovski doživljaj, nego na cijelo vrijeme Novoga zavjeta, sve do konca svijeta, odnose se riječi proroka Joela: »Izlit ću Duha svoga na svako tijelo i prorokovat će sinovi vaši i kćeri vaše. Vaši će starci sanjati sne, a mladići će vaši vidjeti viđenja. Na sluge i sluškinje svoje izlit ću Duha svoga u one dane« (Jl 3, 1—2).

Fra Jure Radić

PRIMLJENE KNJIGE

P. Grgec — J. Marinov: **LEGENDE O KRALJICI JELENI**, HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1976. Knjiga je namijenjena scenskim proslavama Jelenine i Marijanske godine u Hrvatskoj. Dodani su joj opširni opisi i skice režije, inscenacija i kostima, note popratnih pjesama i povijesna objašnjenja. Cijena 35— din. Narudžbe kod izdavača: Trg kralja Tomislava 21, 41000 Zagreb.

Yves Ivonides: **ZVIJEZDE KOJE NE ZALAZE**, HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1976. Romansirane biografije dvadesetorice velikana Crkve iz prvih pet stoljeća s kratkim izborom iz njihovih djela. Cijena 65— din. Narudžbe kod izdavača: Trg kralja Tomislava 21, 41000 Zagreb.

Raoul Follereau: **KNJIGA LJUBAVI**. Prikaz života koji je čitav bio jedan čin ljubavi. Preveo Matija Nikolin, župnik Vrpolje. Cijena 3— din. Narudžbe: Biskupski ordinarijat, Štrossmajerov trg 6, 54400 Đakovo.

Marijan Šoljić: »**KOMENTARI**« (Razno), ciklostil, Bijeljina 1976. Narudžbe: Rkt. župni ured, 75320 Bijeljina, pp. 41.

SRCE ISUSOVO I SUVREMENI APOSTOLAT, Zagreb 1976. Zbornik predavanja na Kongresu Srca Isusova u Parayle Monialu i Parizu prigodom 300-obljetnice. Predavači su obradili pobožnost Srcu Isusovu i dali joj pastoralnu i koncilski otvorenu dimenziju. Preveo Filip Mašić DI. Knjiga ima 300 stranica. Predgovor joj je napisao naš kard. dr. F. Šeper i vruće je preporučio svima, posebno svećenicima. Cijena 80— dinara. Narudžbe: Stipo Dilber, Palmotićeva 33, 41000 Zagreb.

JA LJUBIM PODNEVNI LJETNI ŽAR. Najljepše pjesme **Milana Pavelića**, Zagreb 1976. Priredio Josip Badalić. Izabrane pjesme pravog umjetnika pune su pjesničke ljepote, duhovnih misli i poticaja. U knjizi svatko može naći pjesama koje će ga oduševiti i koje će čitati s velikom napetošću. Mnoge od njih su veoma prikladne za priredbe i recitale. Cijena 80— din. Narudžbe: Josip Badalić, Rakovčeva 12, 51410 Opatija.